

Bijlage 2: Vergelijking omroepen voor aanvullend advies

(op basis van het vernieuwingsconvenant VNG/OLON/NLPO)

Het CvdM adviseert voor een vergelijking van de omroepen het 'Vernieuwingsconvenant Gemeente-Lokale Omroepen 2015-2018' te gebruiken. De VNG, de Organisatie van Lokale Omroepen in Nederland (OLON) en haar uitvoeringsorganisatie, stichting Nederlandse Lokale Publieke Omroepen (NLPO,) hebben het convenant in 2015 afgesloten voor de lokale omroepsector. In het convenant wordt een aantal criteria gegeven voor de manier waarop een 'lokaal toereikend media-aanbod' (Itma) gerealiseerd kan worden. In de Mediawet is namelijk niet gepreciseerd wat dit Itma precies inhoudt. De criteria betreffen:

- het productaanbod;
- de kwaliteit van de omroep en;
- de effectiviteit en efficiency van de exploitatie.

Het betreft geen harde criteria of wettelijke eisen, maar wel ambities die VNG, OLON en NLPO onderschrijven. De onderstaande beoordeling is gebaseerd op de toekomstplannen van de omroepen en de ervaringen van de afgelopen jaren (zie bijlage 5a, 5b en 6). Daarbij wordt opgemerkt dat Stichting Lokale Media Wassenaar (SLMW) nog niet actief is in het verzorgingsgebied. Wel wordt, voor zover mogelijk, het functioneren meegenomen van de gelieerde organisaties Holland Centraal en de paraplu Unity.nu uit de Leidse regio.

Vergelijking Midvliet en SLMW/Unity.nu

In schema ziet de vergelijking tussen de omroepen er voor Wassenaar als volgt uit. Op elk criterium is aangegeven hoe de omroep hier op scoort: 0 = ontwikkeling nodig; X = voldoende; XX = goed. Dit is vervolgens volgens de weging die aan elk criterium is toegekend, gekwantificeerd.

Weging (maximaal aantal punten)	Het productaanbod (content/kanalen)				
30		Midvliet	SLMW/Unity	Midvliet	SLMW/Unity
3	Natuurlijke habitat	X	X	1,5	1,5
3	Evenwichtige aandacht voor burgers, straten, buurten	X	X	1,5	1,5
6	Actueel	XX	XX	6	6
6	Interactief	X	X	3	3
6	50% van de mediaproducties is informatief, cultureel of educatief (ICE)	X	X	3	3
6	Crossmediaal (radio, tv, internet incl. mobile devices, (non)lineaire distributie	XX	XX	6	6
50	Kwaliteit van de omroep (bedrijfsvoering/redactie/journalistiek)				
6	Professioneel geborgde organisatie	X	X	3	3
2	Kwalitatieve toets OLON/planning en controlinstrumenten	XX	X	2	1
6	Lokale productie (omroepfunctie), paraplu	X	XX	3	6

	in streek of regio (regiefunctie).				
2	Gebruikmaking van de landelijke infrastructuur (o.a. distributie: mediahub).	X (in de planning)	0	1	0
4	Kijk- en luisteronderzoek	X (in de planning)	X	2	2
6	Professioneel geborgde journalistiek: kwaliteit en onafhankelijkheid.	X	XX	3	6
6	Lokale samenwerking met bibliotheken, scholen en culturele organisaties	0	0	0	0
6	Publieke toegankelijkheid (van iedereen, voor iedereen, door iedereen)	X	X	3	3
6	Representatief en goed functionerend programmabeleidsbepalend orgaan (pbo)	X	X	3	3
6	Samenwerking binnen het publieke bestel	XX	XX	6	6
20	Effectiviteit en efficiency van de exploitatie				
20	Commerciële exploitatie	X	X	10	10
100				57	61

Het productaanbod

Het vernieuwingsconvenant van VNG, OLON/NPLO stelt als uitgangspunt dat de media-inhoud (content) gericht moet zijn op de natuurlijke habitat van de burger, dat wil zeggen het gebied waarin deze woont, leeft, werkt de dagelijkse of niet-dagelijkse inkopen doet, uitgaat, sport, voortgezet onderwijs volgt en dergelijke. Het gaat om een streek of centrumstad met een eigen geografische economische en sociaal-culturele identiteit, dus vaak ook gemeente-overstijgend. Er moet evenwichtige en volledig dekkende redactionele aandacht uitgaan naar burgers, straten, dorpen en steden, het nieuws en informatie moet multimediaal (werk)dagelijks op alle kanalen toegankelijk zijn met interactie en participatie van burgers en groeperingen, waarbij ten minste 50% van de mediaproducties informatief, cultureel of educatief is. De content moet gebracht worden via een optimale mix van kanalen: internet is van belang, maar ook traditionele kanalen als radio en tv blijven belangrijk voor een brede toegankelijkheid. Alle distributeurs moeten in staat worden gesteld door de lokale omroep om hun content te verspreiden.

Overeenkomsten en verschillen

Natuurlijke habitat: Hoewel beide omroepen een streekomroep zijn, valt de natuurlijke habitat voor beide niet helemaal samen met het verzorgingsgebied van de omroep of de overkoepelende organisatie. Volgens de officiële indeling van de NLPO voor streekomroepen uit 2015 valt Wassenaar, net als Leidschendam-Voorburg, onder gebied 26 Rijnland (Leiden e.o.). Dit is een ongelukkige indeling omdat de natuurlijke habitat van veel Wassenaarders meer gericht is op Den Haag dan op Leiden. Den Haag vormt echter een aparte streek, waar een stadsomroep functioneert. Midvliet is gericht op Wassenaar en Leidschendam-Voorburg waardoor content gedeeltelijk wordt, die niet voor alle inwoners even relevant is. SLMW heeft voor op Midvliet dat zij (weliswaar onder de koepel van Unity.nu) een separaat platform kan bieden, dat enkel is gericht op Wassenaar. Dit betekent dat wanneer SMLW de Wassenaarse frequentie toegewezen krijgt, zij via deze frequentie programma's uitzendt die alleen voor de inwoners van Wassenaar relevant zijn en niet voor de inwoners van andere gemeenten. Voor internet speelt dit overigens geen rol: de omroepen hebben een met elkaar vergelijkbare constructie, waarbij inwoners zelf hun content kunnen kiezen per gemeente.

Evenwichtige aandacht: Beide omroepen weten als streekomroep in voldoende mate hoe zij moeten omgaan met het bieden van content voor doelgroepen uit diverse gemeenten. Er is sprake van evenwichtige nieuwsselectie tussen de diverse kernen als het gaat om het gemeentelijk niveau en er wordt gewerkt met redacteuren/correspondenten die zich richten op een van de

kerngebieden en met hyperlokale redacteuren. Voor beide omroepen geldt echter dat binnen de gemeente nog weinig verschil gemaakt wordt naar buurt, straat of burgers. De gemeente wordt als geheel als een doelgroep gezien. Voor beide omroepen is daar nog ruimte voor verbetering.

Actualiteit: Beide omroepen scoren goed op actualiteit met een nieuwsredactie die niet alleen op werkdagen maar ook buiten kantooruren paraat staat.

Interactiviteit en participatie: Beide omroepen maken gebruik van interactieve vormen van communicatie. Inwoners worden gehoord in nieuwsitems en uitzendingen; zij kunnen suggesties doen bij de redactie. Beide omroepen hebben een moderne nieuwssite, waarbij Stichting LMW/Unity.nu haar social media heeft geïntegreerd. Connectie met het publiek is een van de centrale waarden bij Unity.nu, die onder andere tot uiting komt in het organiseren van publieksevenementen. Unity.nu on Tour is aanwezig in winkelcentra, bij evenementen en op festivals. Midvliet zet in op burgerjournalistiek. Diverse groeperingen en burgers wordt bevraagd via de externe klankbordgroep, die Midvliet gaat adviseren bij haar vernieuwingslag.

ICE-normen: Beide omroepen geven aan dat zij voldoen aan de ICE-normering voor programma's. Onderliggende gegevens kunnen beide omroepen echter niet aanleveren. Dit verdient overigens de aandacht: omroepen moeten hier op transparante en SMART-wijze verantwoording over kunnen afleggen. Het is echter wel lastiger dan het lijkt: binnen medialand is nog steeds een discussie over hoe deze normeringen binnen programma's toegepast moeten worden, wat controle bemoeilijkt. De controle is in principe een taak van het CvdM, die kan ingrijpen als blijkt dat een omroep niet aan de Mediawet voldoet.

Cross-mediaal: Radio, televisie en internet zijn voor beide partijen bekend terrein. Allebei de omroepen zenden straks radio- en tv-programma's uit via FM+, DAB+ en via de kabel via diverse aanbieders als Ziggo en KPN. Ook zijn uitzendingen online te volgen en (komen) on demand beschikbaar. Wat sociale media betreft is SLMW/Unity.nu net een stap verder dan Midvliet. Zij heeft een app, terwijl deze bij Midvliet deze nog in ontwikkeling is. SLMW/Unity.nu heeft een actief sociaal mediabeleid. Midvliet heeft dit pas aangepast; het gebruik van social media is nog in ontwikkeling. Midvliet gaat van kanaalgedreven invulling van het media-aanbod naar content- en doelgroep gedreven multimedia-aanbod.

Kwaliteit van de omroep (bedrijfsvoering/redactie/journalistiek)

Volgens het vernieuwingsconvenant moeten de kwaliteit van de bedrijfsvoering en de journalistiek structureel worden geborgd. Wat betreft de bedrijfsvoering gaat het om een professionele organisatie, met een goede planning- en controlcyclus. Het streven is streekomroepen met lokale productie (omroepfunctie) onder een paraplu in streek of regio (regiefunctie). De omroep moet gebruikmaken van de landelijke infrastructuur en kijk- en luisteronderzoek uitvoeren. Hierbij dient overigens opgemerkt te worden dat de OLON/NLPO dit onderzoek vanwege de hoge kosten die hiermee gemoeid zijn, willen laten financieren door de overheid, bovenop de reguliere bekostiging. Als het gaat om de redactionele en journalistieke eisen moet er sprake zijn van professioneel geborgde, onafhankelijke journalistiek. Er moet lokale samenwerking zijn met bibliotheken, scholen en culturele organisaties en met andere media-instellingen binnen het publieke bestel. De omroep moet publiek toegankelijk zijn, het pbo moet representatief zijn en goed functioneren.

Overeenkomsten en verschillen

Professioneel geborgde organisatie: Beide omroepen hebben afgelopen jaren allebei orde op zaken moeten stellen. Midvliet heeft inmiddels een start gemaakt met de professionalisering van nieuwsfunctie, volgens de richtlijnen van de NLPO. Met aanstelling van beroepskrachten is geïnvesteerd in de professionaliteit, apparatuur, nieuwe programma's, vernieuwing redactie, opleidingen en trainingen en vernieuwing website. Midvliet heeft toekomstplannen waarin ze deze ontwikkeling verder voortzet volgens een tienpuntenplan. Onderdeel daarvan is een externe klankbordgroep die vanaf september 2020 adviseert bij deze vernieuwingslag.

Unity.nu heeft financieel orde op zaken moeten stellen en zich moeten hergroeperen, na het verlies van de zendmachtiging van Holland Centraal voor Leiden in de Leidse regio. Unity.nu is heel sterk in het verzorgen van mediaoutput door de inzet van productiebedrijf Rudeboy media en is daarin al een paar stappen verder dan Midvliet. Dit deel van de bedrijfsvoering is goed georganiseerd. Op administratief-organisatorisch gebied is er nog wel het een en ander te winnen.

Kwalitatieve toets/visitatie OLON: Geen van beide omroepen heeft een kwalitatieve toets ondergaan van de OLON. Midvliet geeft aan wel naar zo'n vijfjaarlijkse toets toe te werken. Beide omroepen maken wel gebruik van planning- en controlinstrumenten.

Lokale productie (omroepfunctie), paraplu in streek of regio (regiefunctie): SLMW werkt als streekomroep met de Stichting Agglomeratie Omroep Holland Centraal (Zoeterwoude, Voorschoten en Oegstgeest) en RTV Leiderdorp. Door in Wassenaar actief te zijn via een aparte stichting, is er sprake van een lokale productie die zich richt op Wassenaar terwijl zij onder de paraplu van Unity.nu van een streekomroep deel kan uitmaken. Midvliet werkt als een streekomroep met een redactie voor meerdere gemeenten met voornamelijk vrijwilligers uit de eigen lokale omgeving.

Landelijke infrastructuur (mediahub): Beide omroepen zenden nu uit via FM, DAB+ (radio) en verspreiden programma's via pakketaanbieders als Ziggo en KPN, XS4ALL en Tele 2. Midvliet noemt ook nog Vodafone. Zij zijn daarmee beide breed toegankelijk. Beide omroepen zijn op dit moment echter (nog niet) aangesloten op de landelijke mediahub, die verspreiding van programma's zorgt via alle pakketaanbieders. Midvliet is dit wel van plan, maar SLMW/Unity.nu niet vanwege de hoge kosten die hieraan verbonden zijn. Daarmee voldoet Midvliet beter aan de huidige normen en wensen van de NLPO dan SLMW/Unity.nu.

Kijk- en luisteronderzoek: Beide omroepen geven aan kijk- en luisteronderzoek te gaan doen. Midvliet geeft aan sociale media en website te monitoren. Er komt tweede helft 2020 een omroepbrede monitor en een jaarlijks klanttevredenheidsonderzoek.

Professioneel geborgde journalistiek: Beide omroepen hebben tot doel een onafhankelijke media-instelling te zijn. Zij werken beide met redactiestatuten, wat die onafhankelijkheid moet waarborgen. Naast vrijwilligers hebben ze beide betaalde mediaprofessionals in huis. Onder de vrijwilligers bevinden zich ook professionals, al dan niet met pensioen of in opleiding. SLMW/Unity.nu heeft al langer ervaring met het professioneel produceren van media-inhoud terwijl Midvliet deze professionaliseringsslag sinds kort heeft ingezet. Beide omroepen kunnen nog wel een slag slaan als het gaat om (politieke) verslaggeving en uitvoeren van de waakhondfunctie.

Publieke toegankelijkheid (van iedereen, voor iedereen, door iedereen): Beide omroepen richten zich op het bereiken zoveel mogelijk mensen. In principe gaan beide omroepen voor het brede publiek. Maar het programmaformat is fundamenteel anders, met elk zijn voor- en nadelen. SLMW/Unity.nu, richt zich met name op het publiek tussen 25 en 55 jaar en gaat uit van een totaalprogrammering. Oudere en jongere doelgroepen worden wel meegenomen maar niet specifiek getarget. Dit is een totaal andere aanpak dan die van Midvliet, die voor specifieke doelgroepen aparte programma's maakt. Midvliet biedt zo een diverse, brede programmering in aansluiting op de diversiteit aan doelgroepen binnen de gemeente, maar neemt daardoor niet iedereen mee in de gehele programmering, omdat niet elk programma voor iedereen even interessant is.

Lokale samenwerking: Beide omroepen geven aan met instellingen en organisaties uit de regio te werken. Bij Midvliet is die samenwerking echter vooral gericht op samenwerking met organisaties uit Leidschendam-Voorburg. SLMW/Unity.nu moet haar netwerk vanzelfsprekend nog opbouwen. Wel hoeft SLMW/Unity.nu niet helemaal vanaf het nulpunt te beginnen. Dit komt doordat zij samenwerkt met het productiebedrijf van Alice 't Hooft, die de afgelopen jaren veel producties heeft verzorgd in Wassenaar.

Functioneren pbo: De pbo's worden vergeleken in bijlage 1. Over het functioneren van het pbo van SLMW/Unity.nu kan nog niets gezegd worden. Het pbo van Midvliet vergaderde 3 keer per jaar; in 2020 vijf keer over de meerjarenstrategie, programmabeleid en een nieuwe vorm van monitoring door het PBO, van onder andere de ICE-normen.

Samenwerking binnen het publieke bestel: Midvliet werkt samen met Omroep West en participeert in het regionaal nieuwsnetwerk van deze omroep. Zo is er uitwisseling van berichtgeving, personeel en zijn er opleidingsmogelijkheden voor medewerkers bij Omroep West. Door de parapluconstructie is de samenwerking van SLMW met RTV Leiderdorp en Holland Centraal inherent. De omroep werkt bij gelegenheid ook samen met omroepen uit de bollenstreek, bijvoorbeeld bij het maken van gezamenlijke programma's en uitwisseling van apparatuur.

Effectiviteit en efficiency van de exploitatie

Een duurzame financiële bedrijfsvoering is voor alle lokale omroepen in Nederland een uitdaging. Bovendien is commerciële exploitatie een lastig vraagstuk voor een sector die grotendeels op overheidsbijdragen en vrijwilligers drijft. Het vernieuwingsconvenant geeft aan dat omroepen ten minste 50% in hun eigen inkomsten dienen te voorzien. Daarbij gaat de NLPO uit van een modelbegroting van 8 ton voor een streekomroep van 225.000 inwoners die voldoet aan alle vereisten van het lokaal toereikend media-aanbod, waarbij de overheid voor de helft aan bijdraagt. Het is de vraag hoe reëel deze ambitie is voor de Wassenaarse situatie.

Overeenkomsten en verschillen

Commerciële exploitatie: Beide omroepen richten zich wel op het genereren van reclame-inkomsten, maar producties voor derden doen zij nauwelijks. De constructie van SLMW met Unity als paraplu en het productiebedrijf dat achter het platform Unity.nu zit (Rudeboy Media B.V.), is daarbij een lastige. De constructie zorgt er weliswaar voor dat de output van de lokale omroep aan hoge professionele kwaliteitseisen kan voldoen. Maar het productiebedrijf is een zelfstandige B.V., die ook commerciële producties maakt om overeind te kunnen blijven. Aangezien er geen andere uitvoerende poot is dan dit productiebedrijf, beperkt dit de mogelijkheden voor de omroep zelf om het maximum aan commerciële activiteiten te ontwikkelen. Het is wel zo dat juist vanwege deze constructie een streekomroep gevormd kan worden met Holland Centraal en RTV Leiderdorp en er synergie ontstaat door gezamenlijk gebruik van professionele studio- en werkruimte, apparatuur en redactie. Zo wordt de effectiviteit en efficiency bereikt die het vernieuwingsconvenant voorstaat. SLMW/Unity.nu geeft aan dat zij voor 2021 circa 17% van de opbrengsten zelf binnen wil brengen. SLMW/Unity.nu heeft nog geen vijfjarenbeleidsplan en een meerjarenbegroting. Maar zij geeft wel aan dat zij uiteindelijk streeft naar 50% eigen opbrengsten, maar gaat daarbij uit van een vooralsnog irreële begroting van 4 ton op basis van de modelbegroting van de OLON/NPLO. Midvliet gaat uit van een begroting van ruim een ton in 2025, waarbij nog 60% bekostigd wordt door de gemeenten. Midvliet geeft aan dat zij binnen de strikte kaders van de omroepwet de beweging inzet naar meer inkomen en sponsoring en samenwerking met ondernemers. Voor de begroting van 2021 gaat zij ervan uit dat 28% van de inkomsten afkomstig is van sponsoring, reclame en studioverhuur.

Conclusie

Op papier hebben we te maken met redelijk vergelijkbare omroepen. Midvliet is uiteraard al jaren een vertrouwde en gewaardeerde omroep en zet in op professionalisering van de taken als de nieuwsfunctie, door regionaal samen te werken. Ook het opleiden van vrijwilligers en verjonging van de organisatie heeft aandacht, zo staat te lezen in het tienpuntenplan van Midvliet. SLMW is een nieuwkomer en moet haar organisatie in Wassenaar nog opbouwen. Maar de paraplu Unity.nu heeft al jaren ervaring met verzorgen van professionele output. Daarmee loopt het iets voor op Midvliet, die de vernieuwingen pas recentelijk heeft ingezet of in de toekomst voorziet. Het voordeel van Unity.nu tegenover Midvliet is dat door de constructie SLMW/Unity.nu de lokale omroep specifiek op de Wassenaarse samenleving is gericht, terwijl het wel de voordelen van een streekomroep geniet. Midvliet blijft met name daardoor iets achter op SLMW/Unity.nu.